

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

ГАЛЬЧУК ВІКТОРІЯ МИКОЛАЇВНА

**«ОБЛІК І АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ»**

(на матеріалах АТ «Укрпошта»)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»

Чернігів -2020

Кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Центру перепідготовки та заочного навчання Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник: к.е.н., доцент Акименко Олена Юріївна,
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Рецензент: к.е.н, заступник директора ДП «Чернігіврайагролісгосп»
Акименко Віктор Васильович

Захист відбудеться «22» грудня 2020 р. о 09.00 год. на засіданні
екзаменаційної комісії у Національному університеті «Чернігівська політехніка»

**Завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту ЧНТУ
к.ф.-м.н., доцент**

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В складних умовах сьогодення, спричинених війною на сході, анексією Криму, пандемією, очікуваним локдауном, одним з найважливіших показників, що характеризує ефективність фінансової діяльності підприємства залишається саме фінансовий результат. Здебільшого це збиток, але, враховуючи мету кожного підприємства, безумовно мова йде про прибуток та його максимізацію. Співставленням статей «доходи» та «витрати» формується стратегія підприємства на майбутній період та формується поведінка на ринку з конкурентами та партнерами.

Формуванню, організації обліку витрат, доходів та фінансових результатів підприємства присвятили власні наукові дослідження як вітчизняні, так і зарубіжні вчені та практики, а саме: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Н.Г. Карпова, О.Д. Каверіна, О.В. Лишиленко, Є.В. Мних, Ю.Ю. Мороз, С.О. Ніколаєва, Л.А. Поливана, Н.В. Прохар, В.В. Сопко та інші. Враховуючи актуальність тематики дослідження, доцільно наголосити, що означена проблематика вимагає подальшого вивчення з урахуванням трансформаційних процесів в економіко-облікових науках та специфіці галузі дослідження.

Безпосередньо, проблеми формування та розподіл фінансового результату розглядали вітчизняні вчені: І.А. Белобжецький, А.С. Булат, Ф.Ф. Бутинець, П.М. Герасим, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, М.Я. Дем'яненко, В.М. Жук, Г.Г.Кірейцев, П.О. Лайко, В.С. Лень, В.Г. Лінник, В.М. Пархоменко, П.Т.Саблук, В.В. Сопко, Л.К. Сук, П.М. Хомин та інші; зарубіжні дослідники: Х. Андерсен, А. Бабо, Ф. Вуд, Р. Ентоні, Д. Колдуелл, Б. Нідзл, Дж. Ріс, П. Самуельсон, Я.В. Соколов, Д. Стоун, Ч.Хонгрэн, Дж. Фостер та інші. Тому, враховуючи зацікавленість до даної тематики дослідження, вважаємо за необхідне вивчити аспекти даної теми на підставі матеріалів АТ «Укрпошта» - підприємства сфери зв'язків.

Необхідність подальшого вивчення означеної проблематики в контексті проблем сьогодення (тривала і поки, на жаль, ще не закінчена історія з коронавірусом, карантин, локдауном), що так чи інакше позначається на підприємствах зв'язку, обумовили вибір теми, мети, об'єкту та предмету кваліфікаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретичних та практичних аспектів формування механізму обліку та аналізу фінансових результатів підприємства та розробка рекомендацій щодо його удосконалення.

Досягнення поставленої мети передбачало вирішення наступних завдань:

- узагальнити існуючі теоретико-методичні розробки стосовно доходів, витрат і фінансових результатів підприємства;
- дослідити нормативно-правове регулювання діяльності підприємства;
- оцінити тенденції розвитку галузі поштового зв'язку;

- проаналізувати організаційно-економічні характеристики підприємства;
- дослідити порядок розробки, оформлення облікової політики;
- вивчити методичні засади бухгалтерського обліку фінансових результатів;
- обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення процесу організації обліку на досліджуваному підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку фінансових результатів.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних та практичних положень бухгалтерського обліку та аналізу доходів, витрат та фінансових результатів на досліджуваному підприємстві.

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи застосовані такі методи: системний - при дослідженні механізму формування фінансових результатів; історичний та діалектичний - при дослідженні еволюції понять доходи, витрати, фінансові результати; абстракції - при виявленні взаємозв'язків між економічним розвитком підприємства та платоспроможністю населення; логічного узагальнення - при формулюванні висновків а також : спостереження, реєстрація, вимірювання; опис і аналіз фактів; обґрунтування наукових рекомендацій; монографічний; порівняння, аналізу і синтезу.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові документи, що регулюють діяльність досліджуваного підприємства, монографічна література, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених у періодичних виданнях з бухгалтерського обліку, фінансів, економічної теорії, матеріали науково-практичних конференцій, фінансова та статистична звітність підприємства, матеріали мережі Інтернет, а також нормативно-правові акти державних органів України та інших країн.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні рекомендацій щодо активізації інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства даної специфічної галузі.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження пройшли свою апробацію на ІХ Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих учених «Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти» (м. Чернігів, 21 грудня 2020 р.) / НУ «Чернігівська політехніка. За результатами дослідження була опублікована наступна теза доповіді.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 128 сторінок. У роботі наведено 11 рисунків та 32 таблиці. Список використаних джерел налічує 80 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми кваліфікаційної роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі кваліфікаційної роботи «Теоретичні основи побудови обліку та аналізу фінансових результатів» висвітлено теоретичну сутність поняття «дохід» та його економічний вимір; економічну сутність поняття «витрати підприємства»; категорію «фінансові результати»; здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення регулювання діяльності підприємства зв'язку.

Вітчизняними та зарубіжними вченими приділялась достатньо уваги питанням обліку витрат, доходів і фінансових результатів підприємства. Однак, ці питання настільки широкі, що були й залишаються актуальними для багатьох наукових пошуків.

Це зумовлює необхідність поглиблення теоретичних досліджень економічної сутності і класифікації доходів від операційної діяльності підприємств. Підґрунтям економічного підходу щодо визначення цього поняття є термін «виручка», тобто обсяг продажу виробленої підприємством продукції (робіт, послуг). Так В.П. Грузінов вважає, що дохід підприємства складається з виручки від реалізації продукції (робіт, послуг), основних засобів (зайвих) й іншого майна підприємства, а також із доходів від позареалізаційних операцій.

Бухгалтерський підхід до поняття «дохід підприємства» переважно базується на терміні «економічна вигода». Такий зміст цієї категорії визначено в Міжнародному стандарті фінансової звітності 18 «Дохід»: «дохід – це валове надходження економічних вигід протягом певного періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу»

Слід звернути увагу, що розгляд поняття «дохід підприємства» у широкому трактуванні як за економічним, так і за бухгалтерськими підходами дав змогу визначити наступні основні його характеристики: дохід підприємства являє собою один із видів фінансових результатів його господарської діяльності за певний період; цей фінансовий результат характеризує надходження економічних вигід; основними формами економічних вигід, що характеризують дохід підприємства, виступають виручка з реалізації іншого майна, а також надходження коштів з позареалізаційних операцій; економічні вигоди, що формують дохід підприємства, визначаються їх обсягом у грошовій формі.

Як показує проведений аналіз, рівень та динаміка витрат дозволяють оцінити доцільність, раціональність і економічну ефективність використання ресурсів, які перебувають у розпорядженні підприємства. Витратами доцільно назвати повністю або частково використані у процесі господарсько-фінансової діяльності підприємства запаси, необоротні активи, трудовій інтелектуальні

ресурси, а також зменшення (погашення) зобов'язань підприємства перед бюджетом, кредиторами та іншими юридичними і фізичними особами.

Основою ж принципів та правил бухгалтерського обліку, обов'язкового дотримання яких вимагає законодавча база, зокрема концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, є достовірність формування фінансового результату. Проте, розуміння сутності поняття «фінансовий результат» – одна з головних передумов формування відповідних напрямків його обліку, аналізу та можливостей здійснення своєчасного управлінського впливу на окремі його складові заради підвищення ефективності діяльності підприємств.

Комплекс нормативно-правових актів, які закріплюють підстави та порядок здійснення діяльності підприємства зв'язку, є досить широким та різногалузевим. Їхню основу становить Закон України «Про поштовий зв'язок» від 02.03.2015 року № 222-VIII, який визначає правові, соціально-економічні та організаційні основи діяльності у сфері надання послуг поштового зв'язку, а також регулює відносини між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, операторами поштового зв'язку і користувачами їх послуг; а також інші законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти: Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації і соціальний захист журналістів» від 14.05.2015 року № 421-VIII, що визначає правові, економічні, організаційні засади державної підтримки засобів масової інформації та соціального захисту журналістів; складова частина законодавства України про свободу слова та інформаційну діяльність; Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 01.07.2015 року № 569-VIII, що визначає загальні засади функціонування платіжних систем і систем розрахунків в Україні, поняття та загальний порядок проведення переказу коштів у межах України, встановлює відповідальність суб'єктів переказу, а також визначає загальний порядок здійснення нагляду (оверсайта) за платіжними системами; та інші законодавчі акти у сфері надання послуг поштового зв'язку є: Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил надання послуг поштового зв'язку»; Наказ «Про внесення змін і доповнень до Правил розповсюдження періодичних друкованих видань»; - Наказ Мінтрансзв'язку «Про затвердження Положення про знаки поштової оплати»; Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України, Міністерства праці та соціальної політики України та постанова правління Пенсійного фонду України «Інструкція про виплату та доставку пенсій, соціальних допомог національним оператором поштового зв'язку» та ін.

У другому розділі кваліфікаційної роботи «Організація обліку та аналіз фінансових результатів АТ «Укрпошта» розглянуто загальну інформацію про розвиток галузі поштового зв'язку; досліджено організаційно-економічну характеристику АТ «Укрпошта»; вивчено порядок розробки, оформлення облікової політики як інструменту управління підприємства; відображено бухгалтерські операції з формування доходів, витрат та фінансових результатів.

Поштовий зв'язок – один із важливих елементів інфраструктури держави, адже він не тільки відіграє важливу роль у єднанні суспільства, а є важливим господарським механізмом в економіці кожної країни. Незважаючи на потужний розвиток сфери електронних засобів зв'язку, фінансових послуг, послуг логістики, пошта й досі залишається надійним засобом комунікації для більшості українців. Як наслідок, актуалізується питання аналізу ринку послуг поштового зв'язку України та подальших шляхів його розвитку.

Таблиця 2.1 - Обсяг реалізованих в Україні послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку за 2016–2019 рр., млн грн*

Послуги	Роки			
	2016	2017	2018	2019
Поштова та кур'єрська діяльність	4944,3	5520,9	6059,1	6539,4
Кабельне телебачення	1629,8	1834,2	2076,7	2370,6
Телефонний зв'язок	6518,4	6046,7	5651,0	4560,4
Інтернет-послуги	9101,8	10817,9	12273,0	13727,0

*узагальнено автором

Акціонерне Товариство «Укрпошта» – це підприємство, 100% акцій якого належать державі Україна, та належить до сфери управління Міністерства інфраструктури України. Компанію було утворено у 1947 році в епоху Радянського Союзу. Компанія була реорганізована в Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» (далі - "УДППЗ "Укрпошта") у 1994 році; у лютому 2016 року Уряд України прийняв рішення про реорганізацію УДППЗ «Укрпошта» в АТ. У березні 2017 року Укрпошту було зареєстровано у формі ПАТ відповідно до законодавства України. У грудні 2018 року тип публічного акціонерного товариства змінено з публічного на приватне та Компанія перейменована в Акціонерне Товариство «Укрпошта».

Нині «Укрпошта» відчуває жорстку конкуренцію. Головним конкурентом зараз постає «Нова пошта», що здійснює повний комплекс послуг з доставки

документів та вантажів і на сьогодні є незаперечним лідером у цій галузі по Україні за усіма технологіями доставки: «від дверей до дверей» та «зі складу на склад». Науковцями виділено основні проблеми в діяльності АТ «УкрПошта»: неналежний рівень сервісу з обслуговування клієнтів; неавтоматизований робочий процес; □ надання послуг поштового зв'язку за тарифами, нижчими за собівартість; низький рівень взаємодії з міжнародними компаніями з продажу товарів; неналежне забезпечення спеціалізованим транспортом.

Основним видом діяльності Компанії є надання універсальних послуг поштового зв'язку та інших пов'язаних послуг населенню, державним організаціям та комерційним підприємствам, а саме:

- послуги поштового зв'язку (пересилання листів, посилок та листівок на території України та за кордон);
- виплати та доставки пенсій та інших соціальних виплат громадянам;
- фінансові послуги (приймання платежів за комунальні послуги; пересилання поштових переказів у межах України та міжнародних поштових переказів);
- розповсюдження періодичних друкованих видань (оформлення за передплатою і доставка періодичних друкованих видань);
- торгівля товарами (у тому числі, коли Компанія діє у ролі комерційного посередника і реалізує продукцію, яка належить іншим сторонам) та інші послуги.

Отже, враховуючи перелік послуг, що має право надавати АТ «УкрПошта», було здійснено спробу проаналізувати заплановані доходи та витрати досліджуваного підприємства, використовуючи пояснювальні записки до проектів фінансових планів.

Загальна сума доходів на 2020 рік запланована у розмірі 9767,9 млн грн, що на 1149,6 млн. грн або на 13,3% більше проти плану на 2019 рік та на 39,2% більше проти фактичних даних за 2018 рік (табл.2.2). В порівнянні з даними за 2019 рік доходи збільшено на 1039,8 млн. грн або на 11,9%. Чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг заплановано у розмірі 9682,4 млн грн, що на 1127,4 млн. грн або на 13,2% більше проти плану на 2019 рік та на 2868,1 млн грн або на 42,1% більше проти фактичних даних за 2018 рік. В порівнянні з даними за 2019 рік доходи збільшено на 1531,4 млн. грн або на 18,8%.

Структура доходів по АТ "УкрПошта" за 2018 - 2020 роки наведена в таблиці 2.2.

Доходи підприємство отримує безпосередньо від послуг національної пошти, в тому числі від письмової кореспонденції та дрібних пакетів, посилок, періодичних видань, міжнародного поштового обміну та відправлень з позначкою «Консигнація», фінансових послуг (поштових переказів, приймання платежів, пенсій, грошової допомоги) та торгівлі.

Таблиця 2.2 – Структура доходів АТ «Укрпошта», млн. грн.

Показники	2018 рік факт	2019 рік план	2019 рік	2020 рік план	млн. грн.		
					% росту гр.5/ гр.4	% росту гр.5/ гр.3	% росту гр.5/ гр.2
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6 814,4	8 555,0	8 151,0	9 682,4	118,8	113,2	142,1
Інші операційні доходи	47,1	13,5	517,6	14,5	2,8	107,1	30,7
Інші фінансові доходи	154,5	40,0	49,2	60,0	122,0		38,8
Інші доходи	1,3	9,8	10,3	11,0	107,1	112,6	841,9
Усього доходів - рядок 1210	7 017,2	8 618,3	8 728,2	9 767,9	111,9	113,3	139,2

Задля правильного управління підприємством доцільно створення та встановлення облікової політики, вплив якої на фінансові результати підприємства є настільки суттєвим, що потребує оформлення відповідного документа - наказу про облікову політику, основне призначення якого полягає в тому, щоб зафіксувати складові облікової політики, забезпечити їх однакову та, за можливості, точну реалізацію в практиці підприємства всіма структурними підрозділами та кожним виконавцем окремо.

Під час формування облікової політики потрібно розкрити облікові методи залежно від характеру та специфіки діяльності підприємства щодо тих чи інших операцій та подій його господарського життя.

Необхідно зауважити, що різні науковці по різному підходять до структури наказу про облікову політику і до наповнення основних її структурних елементів.

Нам імпонує наступна послідовність викладу інформації і підрозділів:

- преамбула (назва, організаційно-правова форма і місцезнаходження підприємства; короткий опис основної діяльності підприємства; назва органу управління, у віданні якого знаходиться підприємство чи назва його материнської компанії; середня чисельність персоналу протягом звітного періоду тощо);

- перший розділ наказу «Організація роботи облікового апарату» (вказується форма організації бухгалтерського обліку, права та обов'язки головного бухгалтера, взаємодія з іншими підрозділами тощо);

- другий розділ наказу «Методика бухгалтерського обліку» (визначаються способи ведення бухгалтерського обліку, які суттєво впливають на оцінку і прийняття рішень користувачами бухгалтерської звітності: оцінка запасів, товарів, незавершеного виробництва і готової продукції; методи амортизації основних засобів; методи амортизації нематеріальних активів та інших

необоротних матеріальних активів; визнання доходів та витрат від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг; варіанти ведення обліку витрат виробництва; інші способи, що відповідають вимогам суттєвості);

- третій розділ наказу «Організаційно-технічні аспекти» (присвячується організаційно-технічним питанням бухгалтерського обліку: форма ведення бухгалтерського обліку; розробка та затвердження робочого плану рахунків; розробка систем і форм управлінського (внутрішньогосподарського) обліку, звітності і контролю; затвердження правил документообігу і технології обробки облікової інформації та реєстрів аналітичного обліку; кількість і дати проведення інвентаризацій тощо.

Виходячи із видів статутної діяльності досліджуваного підприємства, питання формування витрат та доходів від основної діяльності є основним і одночасно найбільш складним елементом організації та розвитку його фінансово-економічного механізму, охопленого системою обліку.

Основні рахунки, що формують процес організації інформації щодо доходів, витрат та фінансових результатів зосереджені в класі 7, в якому протягом звітного періоду по кредиту відображається сума загального доходу разом із сумою непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), що включені до ціни продажу, по дебету - щомісячне відображення належної суми непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), щорічне або щомісячне віднесення суми чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати».

Для узагальнення інформації про фінансові результати (прибуток) підприємства від звичайної та надзвичайної діяльності використовують рахунок 79 „Фінансові результати”. Для обліку нерозподіленого прибутку або непокритих збитків використовують рахунок 44 „Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)” (див. рисунок 2.1).

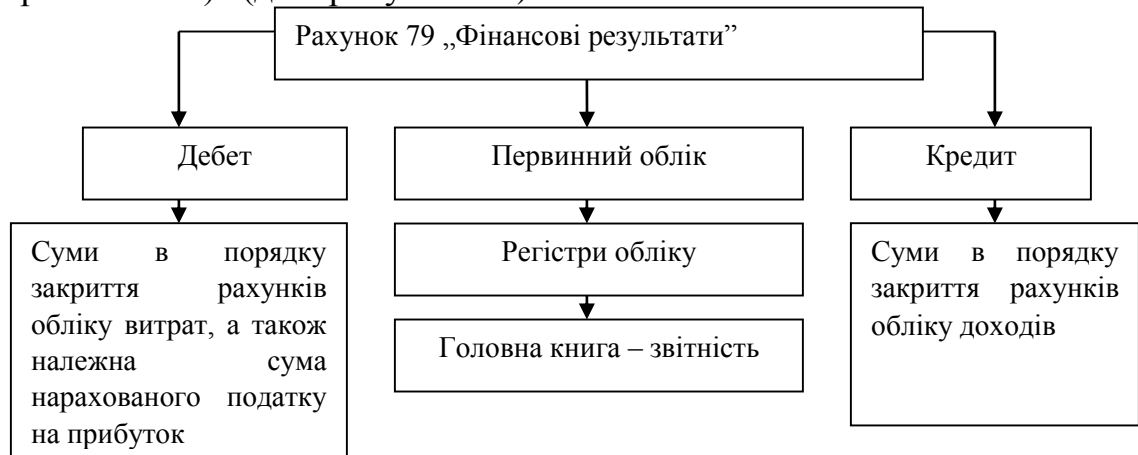

Рисунок 2.1 - Схема організації бухгалтерського обліку фінансових результатів

Рахунки 70 “Доходи від реалізації” та 71 “Інший операційний дохід” призначені для відображення доходів від операційної діяльності; рахунок 90

«Собівартість реалізації» – призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг.

Рахунок 70 “Доходи від реалізації” — тимчасовий, має ознаки пасивного рахунку. Рахунок 70 "Доходи від реалізації" має такі субрахунки:

- 701 "Дохід від реалізації готової продукції"
- 702 "Дохід від реалізації товарів"
- 703 "Дохід від реалізації робіт і послуг"
- 704 "Вирахування з доходу"

Таблиця 2.3 - Кореспонденція рахунків з обліку доходів від надання послуг та інших видів діяльності

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	Надходження грошових коштів в національній та іноземній валютах (безготівкові розрахунки)	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	703 «Дохід від надання послуг»
2	Продажна вартість реалізованої продукції; товарів, виконаних робіт, наданих послуг (у тому числі на виконання бартерних контрактів)	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	703 «Дохід від реалізації робіт та послуг»
4	Погашення, списання заборгованості за одержання від постачальників та підрядників товарно-матеріальних цінностей, прийнятих робіт, наданих послуг	631 «Розрахунки з постачальниками»	702 «Дохід від реалізації товарів» 703 «Дохід від реалізації робіт, послуг»
5	Аванси, одержані за постачання матеріальних цінностей або під виконання робіт, а також суми попередньої оплати покупцями і замовниками рахунків-фактур постачальника за продукцію, виконані роботи та ін.	681 «Розрахунки за авансами одержаними»	703 «Дохід від надання послуг»
6	Списання доходів майбутніх періодів на відповідні рахунки доходів	69 «Доходи майбутніх періодів»	703 «Дохід від надання послуг»
7	Списання збитків від наданих послуг	791 «Фінансові результати від основної діяльності»	703 «Дохід від надання послуг»
8	Нараховані платежі до бюджету (акцизний збір, податок на додану вартість), інші непрямі податки, передбачені законодавством; податок на прибуток	703 «Дохід від надання послуг»	641 «Розрахунки за податками»
9	Наприкінці місяця закриття рахунка №703 на фінансові результати	703 «Дохід від надання послуг»	79 «Фінансові результати»

В третьому розділі кваліфікаційної роботи «Шляхи вдосконалення обліку та аналізу фінансових результатів» обґрунтовано запропоновані шляхи щодо удосконалення системи обліку на підприємстві та покращення фінансових можливостей досліджуваного підприємства.

Кожному підприємству, в тому числі і АТ «Укрпошта» протягом своєї діяльності слід вирішувати питання, пов'язані з вдосконалення організації облікового процесу, що доцільно робити шляхом розробки власних планів розвитку бухгалтерського обліку та їх адаптації до сучасних вимог чинного законодавства, вихорачи із часу дії та тематики запланованих заходів.

В свою чергу, головному бухгалтерові доцільно розроблювати плани удосконалення методології, методики, організації та забезпечення обліку; плани розвитку бухгалтерії (структури, посад); плани розвитку забезпечення (нормативно-правового, інформаційно-технічного, ергономічного та соціального забезпечення обліку).

Нами було внесено пропозиції щодо деталізації елементів облікової політики з обґрунтуванням груп. Так, до першої групи доцільно віднести елементи облікової політики з прогнозованим впливом на показники фінансової стійкості, що носить довгостроковий характер (переоцінка необоротних активів, спосіб нарахування амортизації, порядок та вартісні критерії списання необоротних активів, порядок переведення довгострокової заборгованості в короткострокову і т. ін.) та елементи з короткостроковим впливом на фінансову звітність (оцінка запасів, порядок списання вартості малоцінних та швидкозношуваних предметів тощо). Елементи другої групи, що не змінюють значення показників фінансової звітності – це оцінка придбаних запасів і порядок їх обліку, порядок обліку курсової різниці, порядок коригування вартості цінних паперів, спосіб розподілу непрямих витрат. У третю групу доцільно включити елементи облікової політики, що впливають на показники звітності, але щодо яких не можна зробити однозначну оцінку.

Алгоритм класифікації елементів облікової політики підприємств з позиції впливу на фінансовий стан підприємства наведено на рисунку 3.2.

Також нами було обраховано оптимальну чисельність робітників облікового апарату відповідно до Міжгалузевого нормативу чисельності працівників бухгалтерського обліку.

Питома вага робіт з бухгалтерського обліку та звітності, яка виконується на ПЕОМ – менше 70%, отже $K_{к.п.з} = 1,3$.

$$Ч_{о.п.} = 7888 \times 1,3 \times 1,1 / 2004 = 5,63 = 6 \text{ чол.}$$

Отже, організаційна структура бухгалтерії відповідає міжгалузевим нормативам чисельності працівників бухгалтерського обліку.

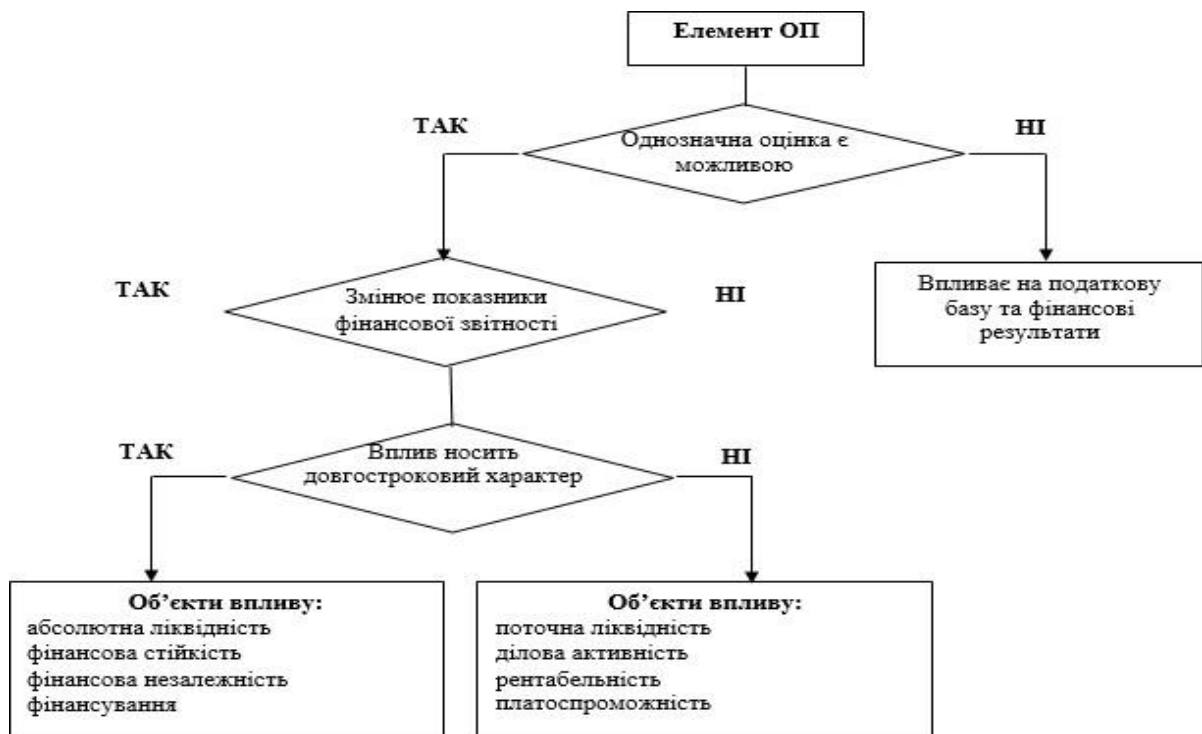

Рисунок 3.2 - Алгоритм ідентифікації впливу елементів облікової політики на фінансовий стан підприємств

Було доведено важливість облікової підсистеми, яка має забезпечувати формування облікових даних та звітних показників у вигляді спеціально-розроблених форм для аналізу та елементів інформаційного забезпечення в рамках системи управління фінансово-майновим станом підприємства (рис. 3.3).

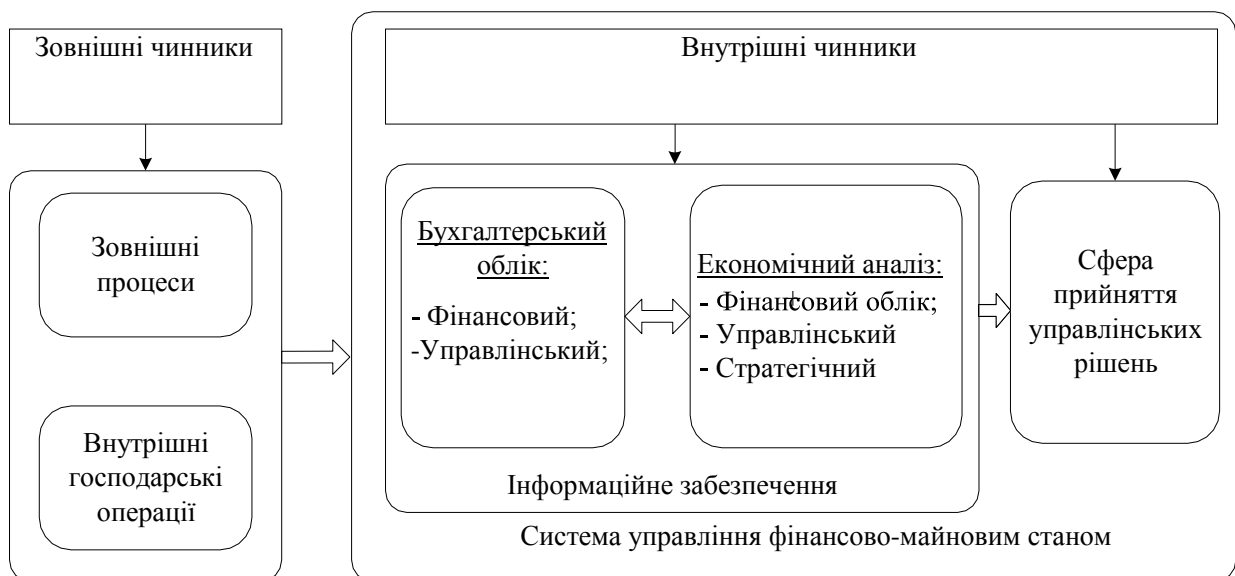

Рисунок 3.3 - Складові системи обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-майновим станом підприємства зв'язку

Також було запропоновані заходи щодо удосконалення облікового процесу, покращення діяльності та поліпшення фінансового стану підприємства (табл.2.4).

Таблиця 2.4 – Заходи щодо покращення діяльності та фінансового стану ЧД УДППЗ «Укрпошта»

Заходи	Шляхи досягнення	Очікуваний результат
1	2	3
Удосконалення облікової політики щодо доходів, витрат та фінансових результатів	Оптимізувати чисельність працівників бухгалтерії. Деталізувати аналітичні рахунки (70, 90, 92, 93, 79). В наказі про облікову політику більш детально описати організацію управлінського обліку, а саме надати більш чітку регламентацію по веденню управлінського обліку. Удосконалити організаційні, методичні, технічні аспекти.	Визначальне рішення щодо суттєвості інформації необхідно приймати керівництву підприємства, оскільки одна і та сама інформація може бути суттєвою для одного користувача фінансової звітності та несуттєвою для іншого. Тому, вважаємо, що інформація у фінансовій звітності повинна бути насамперед доречною, зрозумілою, прозорою та в повній мірі відповідати потребам її користувачів.
Оновлення підходів в роботі, підвищення якості діяльності (обслуговування клієнтів)	Комп'ютеризація сільських відділень; зростання міжнародної доставки; донесення послуг населенню, починаючи від листування, закінчуючи наданням товарів, які йдуть за каталогами оптово-роздрібною торгівлі	Виконання соціальної функції у поєднанні з новими бізнес-підходами (+22% - запланований ріст обсягів торгівлі за рахунок розвитку каталожної продукції; 40% відділень-комп'ютеризація)
Оптимізація асортименту каталожної торгівлі та обсягів письмової кореспонденції	Запровадження різних матриць товарів для міст, сел	Збільшення обсягів продаж; надійно гарантована платоспроможність; забезпечення якості доставки періодики
Встановлення POS – терміналів для оплати платіжних карт в найбільш завантажених поштових відділеннях України	Подальша реалізація програми включення України в Європейську мережу TNT	Збільшення кількості безготівкових операцій на 29%

Продовження таблиці 2.4

1	2	3
Запровадження системи мотивації	Виконання працівником від 70% плану	Отримання премії, скасування обмеження премії розміром посадового окладу
Удосконалення організації та ведення	1.Надання підприємству права самостійності у веденні первинного, поточного і підсумкового обліку.	Підвищення ефективності контролю за результатами діяльності підприємства,
бухгалтерського обліку	2.Здійснення модернізації програмного забезпечення та оновлення комп'ютерної техніки. 3.Обмеження доступу та можливості копіювання облікової інформації особам, які не займаються веденням обліку	покращення роботи бухгалтерів та зменшення затрат часу на виконання завдання
Удосконалення інноваційно-економічної діяльності ЧД АТ «Укрпошта» в контексті впровадження стратегічного розвитку (згідно затвердженого плану розвитку Міністерства інфраструктури України до 2021р.)	Шляхом проведення кардинальних змін, що стосуються насамперед автоматизації робочих місць та виробничих процесів, а також розвитку та вдосконалення інноваційної діяльності в сфері ІТ – технологій. Серед яких основними напрямками будуть: а) створення єдиної централізованої інтегрованої платформи, що дасть змогу керувати підприємством та виробничими процесами; б) можливість додатково опрацювати сайт підприємства з залученням технічних можливостей CRM – систем; в) створення мобільного додатку для з простим керуючим інтерфейсом; г) впровадження нового сучасного програмного забезпечення; д) автоматизація у сферах бухгалтерського, податкового обліку підприємства; е) автоматизація процесів, що напряду пов'язані з бізнес – аналітикою; ж) впровадження системи електронного документообігу між філіями; з) створення служби ІТ – підтримки у разі виникнення неполадок; и) перекваліфікація ІТ – персоналу.	Залучення потенційних іноземних інвесторів та збільшення обсягів реалізованих товарів та послуг.

ВИСНОВКИ

Для досягнення поставленої мети в кваліфікаційній роботі нами було вирішено такі завдання:

- узагальнено існуючі теоретико-методичні розробки стосовно доходів, витрат і фінансових результатів підприємства;
- вивчено нормативно-правове регулювання діяльності підприємства;
- досліджено тенденції розвитку галузі поштового зв'язку;
- проаналізовано організаційно-економічну характеристику підприємства;
- досліджено порядок розробки, оформлення облікової політики;
- вивчено бухгалтерського обліку фінансових результатів;
- обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення процесу організації обліку на досліджуваному підприємстві.

На основі проведеного дослідження зроблено наступні висновки:

1. Досліджено теоретико-економічну основу категорії «дохід» та з'ясовано, що під даною категорією доцільно розуміти збільшення економічних вигід внаслідок надходження активів або погашення зобов'язань, що приводить до зростання капіталу організації, за винятком внесків учасників (власників майна), та отримане внаслідок використання у господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів та конкурентних переваг в умовах прийняттого рівня підприємницького ризику.

2. Розглянуто теоретичні підходи до визначення економічної сутності поняття «витрати підприємства» та під даною економічною категорією розумієм таку, що відображає вартість матеріальних, трудових і інформаційних ресурсів та технологічного обслуговування процесу виробництва при створенні продукції (слайд). І як висновок, виникає фінансовий результат, як якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства.

3. На основі дослідження відомих вітчизняних наукових підходів до визначення і відображення у фінансовій звітності результатів діяльності, а також економічних, законодавчих і нормативних інформаційних джерел узагальнено і систематизовано концептуальні основи, якісні характеристики, принципи, обмеження, припущення визнання доходів та витрат і визначення фінансових результатів.

4. Досліджено стан галузі зв'язку та доведено, що поштовий зв'язок, незважаючи на своє глибоке історичне коріння, до сьогодні залишається одним з найпоширеніших і найдоступніших засобів комунікації. Уявити нинішнє життя без пошти – просто неможливо. І попри те, що протягом останніх років на ринку з'являється безліч операторів, Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» займає найбільшу частку серед поштово-

логістичних компаній України. Підприємство також має 100% доступ до послуг на всій території України та найбільшу мережу відділень. В тому числі це безпосередньо стосується регіонального представництва – Чернігівської дирекції УДППЗ «Укрпошта».

АТ “Укрпошта” пропонує споживачам до 50 видів послуг, у тому числі з використанням найсучасніших інформаційних технологій, насамперед електронного переказу, реалізації електронних ваучерів, послуг Інтернет, тощо.

5. Проведений аналіз надає можливість стверджувати наступне. Загальна сума доходів на 2020 рік запланована у розмірі 9767,9 млн грн, що на 1149,6 млн. грн або на 13,3% більше проти показників на 2019 рік та на 39,2% більше проти фактичних даних за 2018 рік (слайд). В порівнянні з даними за 2019 рік доходи збільшено на 1039,8 млн. грн або на 11,9%. Чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг заплановано у розмірі 9682,4 млн грн, що на 1 127,4 млн. грн або на 13,2% більше проти показників на 2019 рік та на 2 868,1 млн грн або на 42,1% більше проти фактичних даних за 2018 рік. В порівнянні з даними за 2019 рік доходи збільшено на 1 531,4 млн. грн або на 18,8%.

За даними маркетингового дослідження ринок письмової кореспонденції впродовж останніх років демонструє поступове зниження обсягів у натуральному вимірі. Це підтверджується отриманими доходами і по досліджуваному підприємству : (проста та рекомендована кореспонденція, дрібні пакети) - доходи заплановані у розмірі 2 429,8 млн грн, що на 182,4 млн грн або на 8,1% більше проти показників за 2019 рік та на 32,6% більше проти фактичних даних за 2018 рік. В порівнянні з даними за 2019 рік заплановані доходи збільшено на 174,6 млн. грн або на 7,7%.

У 2018 році спостерігалось зростання обсягів письмової кореспонденції на 8,1%, але у 2019 році зростання обсягів письмової кореспонденції на 3,1%, в основному, пояснюється зростанням листів з повідомленнями про монетизацію субсидій.

При плануванні доходних надходжень на 2020 рік враховано, що зниження обсягів письмової кореспонденції до очікуваних даних за 2019 рік на 1,5%, у зв'язку із разовою роботою по пересиланню листів з повідомленнями про монетизацію субсидій у 2019 році; підвищення тарифів на просту письмову кореспонденцію в середньому на 13% з 01.01.2020.

Доходи за послугами «Посилки» заплановано у розмірі 1201,6 млн грн, що на 212,6 млн. грн більше проти плану на 2019 рік та на 522,2 млн грн більше проти фактичних даних за 2018 рік. В порівнянні з очікуваними даними за 2019 рік доходи збільшено на 230,8 млн. грн або на 23,8%.

Упродовж останніх років (2014 – 2018 рр.) спостерігалось зростання ринку посилок за рахунок динамічного розвитку Інтернет-торгівлі (як великі е-сот компанії, так і маркет-плейси). Такий ріст очікується і в подальшому на наступні кілька років, при цьому Товариство планує зростати в обсягах більш агресивно за ринок.

За періодичними виданнями доходи заплановані у розмірі 525,9 млн грн, що на 22,8 млн грн або на 4,5% більше проти плану на 2019 рік та на 16,2% більше проти фактичних даних за 2018 рік. В порівнянні з очікуваними даними за 2019 рік доходи збільшено на 25,0 млн. грн або на 5,0%.

На ринку передплати та розповсюдження періодичних друкованих видань спостерігається поступове зниження попиту на послугу серед населення. Основною причиною такого стану справ є поширення ринку електронних видань. Враховуючи тенденцію заміщення паперових періодичних видань електронними ЗМІ та зважаючи на подальше проникнення Інтернету, експерти прогнозують скорочення українського ринку розповсюдження передплачених періодичних видань.

6. Вивчаючи чинне законодавство, встановили, що підприємство самостійно встановлює облікову політику, визначається одночасно із правами на самостійне визначення форми організації бухгалтерського обліку; розробки системи управлінського обліку, звітності і контролю господарських операцій; встановлення правил документообороту і технології обробки облікової інформації, додаткової системи рахунків і реєстрів аналітичного обліку. Наведено також структуру бухгалтерії та принципи раціональної організації бухгалтерського обліку.

7. Здійснено розробку пропозицій щодо удосконалення системи обліку на підприємстві, серед яких - удосконалення облікової політики щодо доходів, витрат та фінансових результатів; оновлення підходів в роботі, підвищення якості діяльності (обслуговування клієнтів); оптимізація асортименту каталожної торгівлі та обсягів письмової кореспонденції; встановлення POS – терміналів для оплати платіжних карт в найбільш завантажених поштових відділеннях України; удосконалення інноваційно-економічної діяльності ЧД АТ «Укрпошта» в контексті впровадження стратегічного розвитку (згідно затвердженого плану розвитку Міністерства інфраструктури України до 2021р.).

АНОТАЦІЯ

Гальчук В.М. Облік і аналіз фінансових результатів в системі управління підприємством (на матеріалах АТ «Укрпошта»). - Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» ОПІ «Облік і оподаткування». – Національний університет «Чернігівська політехніка». – Чернігів, 2020.

У роботі узагальнено існуючі теоретико-методичні розробки стосовно доходів, витрат і фінансових результатів підприємства; здійснено огляд існуючих трактувань категорії «фінансові результати»; вивчено нормативно-правове регулювання діяльності підприємства зв'язку та обліку фінансових результатів;

Розглянуто сучасний стан та тенденції розвитку галузі поштового зв'язку; проаналізовано організаційно-економічну характеристику підприємства; досліджено порядок розробки, оформлення облікової політики як інструменту управління підприємства; відображено бухгалтерську суть операцій з формування доходів, витрат та фінансових результатів.

Розроблені пропозиції, спрямовані удосконалення процесу організації обліку на досліджуваному підприємстві та запропоновано шляхи покращення фінансових можливостей підприємства зв'язку.

За результатами дослідження сформульовані пропозиції щодо: удосконалення облікової політики щодо доходів, витрат та фінансових результатів; оновлення підходів в роботі, підвищення якості діяльності (обслуговування клієнтів); оптимізація асортименту каталожної торгівлі та обсягів письмової кореспонденції; встановлення POS – терміналів для оплати платіжних карт в найбільш завантажених поштових відділеннях України; запровадження системи мотивації; удосконалення інноваційно-економічної діяльності ЧД АТ «Укрпошта» в контексті впровадження стратегічного розвитку (згідно затвердженого плану розвитку Міністерства інфраструктури України до 2021р.)

Ключові слова: доходи, витрати, фінансові результати, облік, організація обліку, аналіз, облікова політика, елементи облікової політики, нормативно-правове забезпечення, заходи.